

kritikával s a lényeg így mindúntalan kisiklik az olvasó kezei közül. Pedig elsősorban a példaanyag összehordásával végzett igen fontos munkát a tanulmány írója, mert elméleti megállapításai tulajdonképen csak részletesebb kifejezései azoknak az elveknek, amelyeket egyes nyelvészek itt-ott már érintettek. Történeti jelentésannak még így is határozott nyeresége e tanulmány, de még értékesebb lenne, ha a példaanyag csoportosításában és az elvek kidolgozásában alaposabb rendszerezést végzett volna a szerző.

Kelemen József.

Belitzky János: A magyar törzsek és nemzetségek vándorlása. A bécsi Magyar Történetkutató Intézet Évkönyve. V. 1935, 53–83.

Belitzky a magyar törzsek vándorlásának igen nehéz kérdését kísérli dolgozatában megoldani Hóman Bálint és Karácsonyi János szempontjainak összehangolása révén. Csakhogy a tervéből a kivitelnél összezavarás lett, úgyhogy eredményei a legkevésbé sem elégíthetnek ki bennünket. Ezt már a dolgozatához mellékelt színes térkép vázlat is elárulja. Ez ugyanis tele van árkon-bokron át vezető négy színű szarkalábakkal, amely vonalak a törzsek vándorlási irányát volnának hivatva jelezni. Vagyis szerzőnk a földrajzi körülményekkel egyáltalán nem törődik. A Megyer törzs szállásterülete például szerinte a Dunától a Rábaig terjedt, pedig a közben lévő nagy kiterjedésű erdőség a Rába vidékét a közép Duna mellékétől teljesen elválasztotta. Elméletileg tudja ugyan szerzőnk Karácsonyi nyomán, hogy valamely törzs szállásterületét csak olyan vidékre helyezhetjük, ahol az illető törzs neve helynévként nem fordul elő, a gyakorlatban azonban például a Kér törzs szállásterületét kiterjeszti Sopron megyére is, annak ellenére, hogy ott a Kér név helynévként előfordul, de ugyanígy jár el a Megyer törzs szállásterületének kijelölésénél is. — Szerinte a törzsek vándorlása úgy történt, hogy azok egymást nyomva, szorítva haladtak előre, pedig hitelesen tudjuk, hogy a magyarságnak a honfoglalás korában már egységes erős szervezete volt. — Hóman egy megjegyzése nyomán az egykori törzsi szállásterületeket a mai magyar nyelvjárásokkal szeretné kapcsolatba hozni. Ez azonban ismét csak illúzió, mert hisz a mai magyar nyelvjárások mind csak a középkor óta alakultak ki.

—r —n

Kérdések

91. kérdés. A 'hátgerinc' megjelölésére milyen szó használatos? A *gerinc* és alakváltozatai (*girinc*, *girce*, *girics*) használatosak-e és mi a jelentésük?

92. kérdés. Hol és milyen jelentésben használatosak a *gorc*, *goronc*, *gorond*, *görc*, *görü* szavak?

93. kérdés. A *firkál* szót milyen jelentésben használja a nép? Van-e e szónak 'kapar, dözsöl' jelentése?